

KASTAMONU 1NOĐLU A LE SA LI I MERKEZ NE BA VURAN YA LILARIN YALNIZLIK DÜZEY N ETK LEYEN BAZI FAKTÖRLER N NCELENMES

HAVVA KAÇAN SOFTA¹, AYFER ÖZTÜRK², REM D NDA ³,
MUSTAFA GÖÇMEN³ - Kastamonu Üniversitesi

Özet

Ara t,rma, ya l,larda yaln,zl,k düzeyinin ölçülmesi ve yaln,zl,k düzeyini etkileyen baz, faktörlerin belirlenmesi amac,yla tan,malay,c, olarak planlanm, t,r. Ara t,rma, Kastamonu Halk Sa l, , Genel Müdürlü üünden yaz,l, izin al,narak, 1 Ocak 2013'de 1 nođlu Aile Sa l, , Merkezine ba vuran ya l,larla görü ülererek ara t,rmac,lar taraf,ndan veriler toplanm, t,r. Ara t,rman,n evrenini 1 Ocak 2013 ve 1 ubat 2014 tarihleri aras,nda Aile Sa l, , Merkezine ba vuran 65 ve üstü ya l,lar olu turmu , ara t,rmay, kabul edenler ise ara t,rman,n örneklemini olu turmu tur. Veriler ara t,rmac,lar taraf,ndan haz,rlanan ya l,lar için tan,malay,c, bilgi formu, UCLA-LS yaln,zl,k ölçe i kullan,larak toplanm, t,r. Ya l,lar,n % 48,3 ü 75 ve üzeri ya grubunda, % 66,7'si erkek, %68,3'ü kronik hastal, a sahip, % 28,3'ü psikolojik deste e ihtiyaç duymakta, %71,7'si psikolojik deste e ihtiyaç duymad,klar,,% 38,3'ü televizyon izleyerek vakit geçirmektedir. Puan farklar, olarak erkeklerin kad,nlara göre, 65-69 ya ve 75 ya ve üzeri ya taki ya l,lar,n 70-74 ya grubuna göre, bekâr olanlar,n evli ve dul olanlara göre, yak,n akrabalarla ya ayanlar,n yaln,z e i ve çocuklar,yla ya ayanlara göre, çocu u olmayanlar,n çocu u olanlara göre yaln,zl,k puanlar, istatistiksel olarak anlaml, olmasa da yüksek bulunmu tur ($p>0.05$). Ara t,rmaya kat,lan ya l,lar,n öyaln,zl,kö düzeyi ($46,950 \pm 7,914$) dü ük olarak saptanm, t,r.

Anahtar Kelimeler: Ya l,, yaln,zl,k, aile sa l, , merkezi

A study of the factors affecting the level of loneliness in the elderly people having applied to Kastamonu Family Health Center Nr. 1.

Abstract

This research has been planned to measure and define some factors affecting the level of loneliness in elderly people. The data of the research has been obtained by the official consent of Kastamonu General Directorate of Public Health and through interviews with elderly people who consulted to Family Health Centre Nr. 1 by the researchers on January 1, 2013. The macrocosm of the research has been constituted by elderly people of 65 years old and over having consulted to Family Health Centre Nr. 1 between January 1, 2013 and February 1, 2014, and the sampling of the study has

¹ Yrd.Doç.Dr., Kastamonu Üniversitesi Faz,l Boyner Sa l,k Yüksekokulu KASTAMONU
e mail: kacanbe@hotmail.com

² Ar .Gör., Kastamonu Üniversitesi Faz,l Boyner Sa l,k Yüksekokulu KASTAMONU

³ Ö r., Kastamonu Üniversitesi Faz,l Boyner Sa l,k Yüksekokulu KASTAMONU

been provided by the ones having consented to participate in the research. The data was gathered with UCLA-LS loneliness scale, an enquiry form prepared by the researchers. 48,3 % of elderly people are 75 years old, 66.7 % are males, 68,3 % have chronic diseases, 28,3 % need psychological support, 71,7 % need no psychological support, and 38,3 % spend their time watching television. Although it was not statistically significant, as with the difference in the points, men have been found to have higher levels of loneliness than women, people of 65-69 age and over as well as 75 and over are lonelier than people of 70-74 ages, single people are lonelier than married and widowed people, the ones living with their close relatives are lonelier than the ones living only with their partners and children, and finally the elderly people with no children are lonelier than the ones with children ($p>0.05$). The level of loneliness observed with the elderly people having participated in the research has been estimated to be positively low ($46,950 \pm 7,914$).

Key Words: Elderly, loneliness, family health centre

1. G R

Ya l, bireysel gibi görünse de toplumsal bir sorun alan,d,r. Toplumdaki ya l, oran,n,n artmas,ya ekonomik, kültürel, sosyolojik pek çok sorun da ortaya ç,kmaktadır. Ya l, nüfusun i gücü piyasas,nda aktif rol alamamalar, ve art,k sadece tüketici konumuna gelmeleri ba ta ekonomik olmak üzere pek çok tehlikeyi beraberinde getirmektedir. Ya l, bireylerin i gücü piyasas,ndan çekilmesiyle birlikte bireysel olarak kar,la t,klar, tehlikelerin en önemlileri toplumdaki tecrit edilme dü ünceleri ve kendilerini pasif birer birey olarak görme durumları,d,r (Ta kesen 2012).

Yaln,zl,k, bir bireyin yabancı,la ma duygusu hissetti inde, ba kalar, taraf,ndan yanl, anla ,labildi i, reddedildi inde ve/veya özellikle sosyal etkile im hissi yaratan aktivitelerde uygun sosyal e in olmad, , durumlarda artarak ortaya ç,kan duygusal bir durumdur (Donalds ve ark. 1996; Velio lu ve Pektekin, 1991; Khorshid ve ark. 2004). Yaln,zl,k olgusu tüm ya grupları,nda ortaya ç,kabilir, ancak bu daha çok ya l,lara özgü bir problemdir. Ya l, nüfusun h,zla artmas, ile uzun ya am,n getirdi i yaln,zl,k, yoksulluk, özürülük, kronik hastal,klar, bak,m ve destek gereksinimi do maktadır. Bu durum sa l, n bozulmas, ve ba ,ml,l, n artmas, ile birlikte evde bak,mda güçlükler ya anmas,na neden olmaktadır. Di er aile bireylerinde özellikle, gençlerde psikolojik, fizyolojik sorunlar,n ya anmas,n, gündeme getirmektedir. Ayr,ca sa l,k bak,m harcamaları,n,n artmas, ile ailede ekonomik sorunlar,n ya anmas,, ya l, sorunlar, ve ya l,l,k hizmetlerinin tüm yönleri ile ele al,nmas,n, gündeme getirmi tir (Bilir 2006; Y,lmazer 2013; Ceyhan 2005). Yine ya l,lar ile ilgili yapılan ara t,rmalar,n sonuçları,na göre en yayg,n faktörler; kay,plar (sevilen ki inin, sa l, n kayb,, statü, rol ve çevre kayb,), yaln,zl,k (kay,plara ve depresyon gibi psikiyatrik durumlara ba l, geli en durum), durumsal krizler (hastal,k, emeklilik, fakirlik ve ölüm gibi), sa l,k sorunları, (kronik hastal,klar) ve stresle ba a ç,kmada bili sel, i levsel ve motor beceri ve yetilerde bozulmaya ba l, zorlanma olarak s,ralanabilir (Ceyhan 2005; www.dicle.edu.tr). Bu nedenle ya lanma tek ba ,na ya l, bireylerdeki

yaln,zl, ,n geli iminden sorumlu de ildir. Ara t,rmalar karma ,k toplumlara, n ço unda ya l,lar, n önemli bir bölümünün yaln,zl,ktan ve terk edilmi likten yak,nd,klar, n, ortaya koymaktad, r (Aksüllü ve Do an 2004). Yaln, z ya aman, n bireyin ya am, na getirdi i olumsuzluklar; güvensizlik, korku, depresyon, yak, n ili ki özlemi ve gelecek kayg, s, biçimindedir (çli 2002).

Bununla birlikte ya l, l, k ve yaln, zl, k aras, nda do rudan bir ili ki bulunmaktad, r. Birçok ya l, birey için yaln, zl, k yayg, n ve rahats, z edici bir durumdur (Donalds ve ark. 1996). Yaln, zl, k ya l, larda ya la birlikte artan fiziksel, sosyal, psikolojik, ekonomik ve baz, çevresel de i iklimler nedeniyle daha s, k görülmektedir. Literatüre bak, ld, , nda ya l, larla ilgili çal, malar, n daha çok huzurevinde kalan ya l, lara yönelik oldu u görülmektedir. Bu ara t, rma kendi evinde ya ayan ya l, lar, n yaln, zl, k düzeyleri ve etkileyen faktörleri incelemek amac, yla planlanm, t, r.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Ara t, rman, n yap, labilmesi için Kastamonu Halk Sa l, , Müdürlü ünden yaz, l, izin al, narak, 1 Ocak 2013-1 ubat 2014 tarihleri aras, nda 1 nođu Aile Sa l, , Merkezine gelen ve ara t, rmay, kabul eden 65 ya üstü ya l, lara uygulanm, t, r. Literatür taramas, sonras, nda ya l, lar, tan, mlay, c, bilgi formu ve UCLA yaln, zl, k ölçe i kullan, larak veriler toplanm, t, r. Ya l, lara sorular tek tek okunup ya l, lar, n cevaplamas, sa lanm, ve 60 ya l, yla görü ülmü tür. Ara t, rma ara t, rmac, lar taraf, ndan geli tirilen, 20 sorudan olu an Ya l, tan, t, m formu ve Russell, Peplau ve Ferguson (1978) taraf, ndan geli tirilmi olan 20 maddelik Yaln, zl, k Ölçe i (UCLA-LS) kullan, lm, t, r (Demir 1989). Bireyin yaln, zl, k duygusunu ölçen 20 soruluk Likert tipi bir ölçektir. 10 ifade sosyal ili kilerden doyum gösteren öpozitifö ifadeleri, 10 ifade sosyal ili kilerden memnuniyetsizli i gösteren önegatifö ifadeleri içerir. UCLA yaln, zl, k ölçe indeki maddeler ÷hiçö, ÷nadirenö, ÷bazenö, ÷s, k s, k, bu durumlar, ya ar, m ifadelerine e lik eden 1-4 de erleri aras, nda derecelendirilmi tir. Ölçekten al, nan en yüksek puan 80, en dü ük puan 20'dir. Yaln, zl, k düzeyi belirlenen kesme puan, na göre 20-54 puan öyaln, zl, k hissetmiyorö, 55-80 puan öyaln, zl, k hissediyorö eklinde de erlendirildi. Puan artt, kça yaln, zl, k düzeyi artmaktad, r. Veriler ara t, rmac, lar taraf, ndan görü me tekni i kullanarak toplanm, t, r. Ara t, rman, n ba , ml, de i keni Yaln, zl, k ölçe i puan ortalamas,, ba , ms, z de i kenleri ise ya , cinsiyet, e itim düzeyi, medeni durum, ziyaretçi durumlar, ndan olu maktad, r. Ara t, rma etik kurallar çerçevesinde yürütüldü.

Analiz

Ara t, rmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 program, kullan, larak analiz edilmi tir. Verilerin de erlendirilmesinde tan, mlay, c, istatistiksel yöntemler (say,, yüzde, ortalama, standart sapma) kullan, lm, t, r. Niceliksel verilerin kar , la t, r, lmas, nda iki grup aras, ndaki fark, Mann-Whitney U Testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplar aras, kar , la t, rmalar, nda Kruskal-Wallis Testi ve farklı, l, a neden olan grubun tespitinde Mann-

Whitney U Testi kullan,lm, t,r. Elde edilen bulgular %95 güven aral, ,nda, %5 anlaml,l,k düzeyinde de erlendirilmi tir.

3.BULGULAR VE TARTI MA

Tablo 1. Evde kalan ya l,lar,n tan,malay,c, özellikleri

De i kenler	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Ya	65-69 ya	8	13,3
	70-74 ya	23	38,3
	75 + ya	29	48,3
Cinsiyet	Erkek	40	66,7
	Kad,n	20	33,3
E itim Durumu	Okur-yazar de il	29	48,3
	Okur-yazar	11	18,3
	İlkokul Mezunu	14	23,3
	Ortaokul	6	10,0
Medeni Durum	Evli	27	45,0
	Dul	29	48,3
	Bekar	4	13,3
Meslek	çi ve memur	8	13,3
	Serbest meslek	22	36,7
	siz	12	20,0
	Di er	18	30,0
Çocuk say,s,	Yok	17	28,3
	Bir çocuk	11	18,3
	iki çocuk	17	28,3
	Üç çocuk ve üzeri	15	25,0
Sosyal güvence	SGK	16	26,7
	Ba -kur	12	20,0
	Emekli sand, ,	10	16,7
	65 ya ayl, ,	22	36,7
Birlikte oturdu unuz ki iler	Yaln,z	6	10,0
	E le	36	60,0
	Çocuklarla	13	21,7
	Yak,n akrabalarla	5	8,3
Yaln,zl,k hissetme durumu	Hissetmiyor	19	31,7
	Bazen hissediyor	24	40,0
	Her zaman hissediyor	17	28,3
Bo vakitleri de erlendirme biçimi	Televizyon izleyerek	23	38,3
	Sohbet ederek	10	16,7
	Kitap, gazete vs. okuyarak	5	8,3
	badet ederek	7	11,7
	Dinlenerek	15	25,0
Hastal, a sahip olma durumu	Olan	41	68,3
	Olmayan	19	31,7
Psikolojik deste e ihtiyaç duyma durumu	Duyuyor	17	28,3
	Duymuyor	43	71,7

Ya lı,lar,n %13,3ü 65-69, %48,3ü 75 ve üzeri ya grubunda, %66,7ü erkek, %48,3ü okuma yazma bilmemektedir. Ya lı,lar,n %45,0 evli, %20,0ü i siz, %28,3ünün çocu unun olmad,, Ya lı,lar,n bo vakitleri de erlendirmelerinde %38,3ü televizyon izleyerek, %16,7ü sohbet ederek zaman,n, de erlendirmekte, %68,3ünün kronik hastal, ,n,n oldu u, %28,3ünün psikolojik deste e ihtiyaç duydu u tespit edildi.

Tablo 2. Evde kalan ya lı,lar,n yaln,zl,k puan ortalamas,

De i ken	N	Ort.	S	Min.	Maks.
Yaln,zl,k	60	46,950	7,914	25,000	60,000

Ara tırmaya katılan ya lı,lar,n öyaln,zl,kö düzeyi $46,950 \pm 7,914$ olarak saptandı, t.r. Dereli ve ark. (2010) huzurevinde kalan ya lı,larda yapt,klar, çal, mada ya lı,lar,n yaln,zl,k puan, ortalamas, $43,56 \pm 9,94$ olup yaln,zl,k hissetmedikleri tespit edilmiştir. Bilgili ve ark.(2012)ün,n yapt,klar, çal, mada ya lı,larda yaln,zl,k puan ortalamas, $41,87 \pm 8,43$ olarak bulunmu - tur. Khorsid ve arkadaş lar, tarafından zmirde iki ayrı huzurevinde UCLA Yaln,zl,k Ölçe i kullanılarak yapılan çal, mada ya lı,lar,n yaln,zl,k puan ortalamalar, 39,05 ve 51,10 olarak bulunmu tur. Ara tırma sonuçlar, da bu çal, malar,n sonuçlar,yla uyumlu bulunmu tur.

Tablo 3. Evde kalan ya lı,lar,n tan,malay,c, özelliklerine göre yaln,zl,k ortalamalar,

De i kenler	Grup	N	Ort.	S	MW	p
Cinsiyet	Erkek	40	47,375	7,462	355,500	0,484
	Kad,n	20	46,100	8,891		
Ya	65-69 ya	8	48,125	6,105	1,757	0,415
	70-74 ya	23	44,957	9,232		
	75 + ya	29	48,207	7,098		
E itim durumu	Okur-yazar de il	29	46,724	7,161	0,814	0,846
	Okur-yazar	11	47,909	9,492		
	İlkokul mezunu	14	45,643	9,524		
	Orta dereceli okul mezunu	6	49,333	4,676		
Medeni durum	Evli	27	48,500	7,874	5,881	0,053
	Dul	29	44,345	8,825		
	Bekar	4	49,696	5,604		

*Mann-Whitney U: MW

Çal, maya kat,lan ya l,lar,n cinsiyet de i kenine göre incelenmi kad,nlar,n yaln,zl,k puan ortalamas, (X=46,100+8,891) erkeklerin (X=47,375+7,462) ortalamas,ndan anlaml, olmasa da dü ük bulunmu tur (Mann-Whitney U=355,500; p=0,484>0,05). Bu çal, mada ya l,lar,n ev ortam,nda ya amalar,ndan memnun olmalar,, sosyal ili kilerin olumlu olmas,ndan dolay, hem erkek hem de kad,n ya l,larda yaln,zl,k puan ortalamalar, dü ük bulunmu tur. Khorshid ve ark. taraf,ndan yap,lan çal, mada, cinsiyetin yaln,zl,k durumlar,n, etkiledi i, erkeklerin kad,nlara göre daha yaln,z olduklar, saptanm, t,r. Yaln,zl,k durumu bireylere göre de i iklik gösterse de kad,nlar,n; ileti im kurma, sosyalle me rollerini erkeklere göre daha k,sa sürede ortaya koymalar,n,n kad,nlar,n yaln,zl,k puan,n, etkiledi i dü ünülebilir. Ya de i kenine göre; 70-74 ya grubunun (X=44,957) yaln,zl,k düzeyi 65-69 ve 75 ve üstü ya grubuna göre dü üktür (p>0.05). statistiksel olarak anlaml, olmasa da ilerleyen ya larda görölmesi beklenen bir sonuçtur. Literatüre bak,ld, ,nda yaln,zl,k puan ortalamalar, ya gruplar,na göre farklı,k göstermektedir. Ya lanma h,z, ilerledikçe ya l,larda meydana gelen bir tak,m fizyolojik de i imlere ba l, olarak sa l,k sorunlar, artmaktad,r. Bu nedenle ya l,lar en çok sa l,k durumlar,ndan ikâyet etmektedirler. Ayr,ca sa l,k sorunundan dolay, günlük aktivitelerini yerine getiremeyip ba ,ml, olarak ya amaya ba layan ya l,lar toplum taraf,ndan izole edilebilmektedir. Dereli ve ark.(2010)ın çal, malar,nda huzurevinde 65-69 ya grubundaki (50,40±11,37) ya l,lar,n di erlerine göre yaln,zl,k puanlar,n,n yüksek oldu u, ancak puan ortalamalar, aras,ndaki fark,n istatistiksel aç,dan anlaml, olmad, , saptanm, t,r. Ancak Khorshid ve ark.(2004)ın çal, mas,nda ya ,n yaln,zl,k üzerine etkili oldu unu belirtmi lerdir. E itim düzeyi de i kenine göre ya l,lar,n yaln,zl,k düzeyi incelenmi , orta dereceli okul mezunu ya l,lar,n yaln,zl,k düzeyi ortalamas, (X=49,333), ilkokul mezunu olanlar göre (X=45,643) yüksek bulunmu tur (p>0.05). statistiksel olarak anlaml, olmasa da ya l,larda e itim düzeyi önemli bir de i kendir. Çünkü e itim bireyler ve toplum aç,s,ndan önemlidir. E itimli bireylere sahip toplu- lar,n geli me sürecinde daha h,zl, ilerledikleri aç,kt,r. Hem ekonomik hem de sosyal aç,dan toplumlar,n refah,nda e itim önemli rol oynamaktad,r. Sosyal hayata uyum sa lama ve ba ar,l, ya lanma bilinci e itimli bireylerde daha fazla görölmektedir. Ancak ya l,lar,m,z,n e itim düzeyi dü ük olmas,na ra men sosyal uyumlar,n,n iyi olmas,ndan dolay, yaln,zl,k düzeyleri olumlu bir ekilde dü ük ç,km, t,r. Khorshid ve arkadaş lar,n,n çal, mas,nda e itim düzeyi artt,kça yaln,zl,k düzeyinin dü tü ü saptanm, t,r. Ara t,rmaya kat,lan ya l,lar,n yaln,zl,k puanlar,n,n medeni duruma göre de i iklik gösterip göstermedi i Kruskal-Wallis H-Testi ile incelenmi ve grup ortalamalar, aras,ndaki fark anlams,z bulunmu tur (p>0.05 statistiksel aç,dan anlaml, almasa da medeni durumun yaln,zl,k düzeyi üzerinde anlaml, fark yaratmad, ,, ya l,lardan bekar olanlar,n (49,696±5,604) evli ve dul olanlara göre yaln,zl,k puanlar,n,n yüksek oldu u tespit edilmis tir (Tablo 3). Barron ve ark. (1994)ın yapt,klar, çal, mada; evlilik durumu ile yaln,zl,k düzeyi aras,nda anlaml, bir ili ki oldu u saptanm, t,r. Ünal ve Bilge (2005)ın ara t,rmalar,nda dul

olanlar,n evli ya l,lara göre daha yaln,z olduklar, ve medeni durumun yaln,zl,k puan, üzerinde etkili oldu u belirtilmi tir. Ya l,larda özellikle e in ölümü ve bunu sonucu yaln,z kalmak, di er faktörlere göre bireyi psikolojik yönden olumsuz etkilemektedir. Bu ara t,rmada ya l,lar,n kendi evlerinde kalmalar,, sosyal ili kilerinin doyum verici olmas, aç,s,ndan yaln,z olmad,klar, dü ünülebilir.

Tablo 4. Evde kalan ya l,lar,n baz, de i kenlere göre yaln,zl,k puan ortalamas,

De i kenler	Grup	N	Ort	Ss	KW	p
Ziyaretçi gelme durumu	Gelmeyen	30	46,200	7,499	1,150	0,765
	Haftada bir	7	49,286	8,558		
	Ayda bir	23	48,400	7,351		
Birlikte ya ad, ,n,z ki iler	Yaln,z	12	47,333	8,128	1,751	0,626
	E le	30	45,533	9,119		
	Çocuklarla	13	48,385	4,538		
	Yak,n akrabalarla	5	50,800	6,058		
Akrabalar,n yan,na gitme durumu	Bazen gidiyor	17	48,471	5,778	313,000	0,388
	Hiç gitmiyor	43	46,349	8,599		
Çocuk say,s,	Yok	17	49,529	6,530	2,962	0,398
	Bir çocuk	11	46,455	8,079		
	ki çocuk	17	44,824	8,862		
	Üç çocuk ve üzeri	15	46,800	8,064		

*Kruskal-Wallis: KW

Ara t,rmaya kat,lan ya l,lar,n yaln,zl,k puanlar, ortalamalar,n,n ziyaretçi gelme durumu de i kenini aç,s,ndan incelendi imizde istatistiksel olarak anlaml, olmasa da haftada bir ziyaretçisi gelen ya l,lar,n ($X=49,286$) yaln,zl,k düzeyi daha yüksek, ziyaretçisi gelmeyenleri ise daha dü ük bulunmu tur ($p>0.05$). Sosyal ili kiler boyutunda ziyaretçinin gelip gitmesinden ziyade sosyal deste in niteli i önemlidir. Sosyal deste in ya l,lar,n psikososyal iyilik durumunu sürdürme ve geli tirmede yaln,zl,kla ba etmede önemli bir unsur oldu u unutulmamal,d,r. Benzer ekilde akrabalar,n,n yan,na gidebilme durumu de i kenine görede anlaml, bir farklı,k bulunmam, t,r. statistiksel olarak anlaml, olmasa da Akrabalar,na bazen giden ya l, ile hiç gitmeyen ya l,lar,n yaln,zl,k düzeyi dü ük bulunmu tur (Tablo 4). Harris ve ark. (2003) yaln,z ya amaktan çok, yaln,z geçirilen süre ve ba ka insanlarla görü me s,kl, ,n,n önemli oldu unu bulmu lard,r. Holmen ve ark. (2003)ın, çal, mas,nda ya l,larda düzenli olarak yap,lan ziyaretlerin yaln,zl,k duygular, üzerinde olumlu yönde etkili oldu u ortaya ç,km, t,r. Ya l,lar,n yaln,zl,k puanlar, ortalamalar, önceden birlikte oturdu u ki iler de i kenini aç,s,ndan anlaml, bir farklı,k göstermemi tir ($p>0.05$). Birlikte ya ad, ,n,z ki ilerle yaln,zl,k düzeylerine bak,ld, ,nda; çocuklar,yla ya ayanlar,n ($X=48,385$) yak,n akrabalar,yla ya ayanlarda ($X=50,800$) olarak tespit edilmi tir. statistiksel olarak anlaml, olmasa da e i ile birlikte ya ayan ve yaln,z ya ayan ya l,lar,n yaln,zl,k düzeyleri dü ük

bulunmu tur. Ya l,lar,n kiminle ya ad, , ve ili kinin niteli i önemlidir. Ya l,lar,n yak,nlar, taraf,ndan ziyaretinin ya l,lar,n aidiyet duygusunu ve sosyal destekihtiyac,n, kar ,lamas,nda önemli oldu u dü ünülmektedir. Ara t,rmaya kat,lan ya l,lar,n çocuk de i kenii ile yaln,zl,k puan ortalamalar, aras,nda anlaml, fark bulunmam, t,r ($p>0.05$). Çocuklar,n varl, , sosyal destek aç,s,ndan önemlidir. Bu ara t,rmada çocu u olmayan ya l,lar,n yaln,zl,k puan ortalamalar, çocu u olanlara göre daha yüksek bulunmu tur. Türkiye her ne kadar geleneksel bir toplum yap,s,na sahip olsa da aile yap,s, ve dinami inde köklü de i ikliklere sahne olmakta, ya l,lar terk edilmektedir. Çocuklar ya l,larla birlikte oturmasa bile ya l,larla aralar,ndaki ba ,n devam etti ini göstermesi aç,s,ndan önemlidir (Tablo 4).

Tablo 5. Evde kalan ya l,lar,n baz, de i kenlere göre yaln,zl,k düzeylerinin incelenmesi

De i kenler	Grup	N	Ort	S	MW	p
Psikolojik deste e ihtiyaç duyma	Duyuyor	17	43,529	10,131	272,500	0,126
	Duymuyor	43	48,302	6,501		
Yaln,zl,k hissetme durumu	Hissetmiyor	19	49,053	6,196	2,784	0,249
	Bazen hissediyor	24	45,208	9,146		
	Her zaman hissediyor	17	47,059	7,595		
Kronik hastal,k olma durumu	Olan	41	46,390	8,142	338,500	0,417
	Olmayan	19	48,158	7,463		

* Mann-Whitney U: MW

Ya l,lar,n psikolojik deste e ihtiyaç duyma durumlar, ile yaln,zl,k puanlar, ortalamalar, aras,ndaki fark istatistiksel aç,dan anlams,z bulunmu tur (Mann Whitney U=272,500; $p=0,126>0,05$). Psikolojik deste e ihtiyaç duyan ile duymayan ya l,lar,n yaln,zl,k düzeyleri birbirine yak,n olarak saptanm, t,r. Emeklilik dönemi ile çal,man,n sona ermesi ve bo zaman döneminin ba lamas,, bo zaman,n de erlendirilmemesi sorununu belirler. Bu dönemin ba ar, ile geçirilmemesi ya l, birey üzerinde olumsuz birtak,m davran,lara kaynakl,k edebilir. Örne in, kendi kendilerini dü ünerek kuruntu ve s,k,nt, içine girebilmektedirler (Y,lmazer 2013). Ara t,rmada ya l,lar,m,z,n yaln,zl,k düzeyleri dü ük saptanm, ancak psikolojik deste e ihtiyaç duymayanlar,n yaln,zl,k puan ortalamalar, duyanlara göre daha yüksek olup kendilerini daha yaln,z hissetmektedir (Tablo 5). Ara t,rmaya kat,lan ya l,lar,n yaln,zl,k puanlar, ortalamalar,n,n huzurevinde yaln,zl,k hissetme durumu de i kenii aç,s,ndan anlaml, bir farklıl,k gösterip göstermedi ini belirlemek amac,yla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlar,na göre; grup ortalamalar, aras,ndaki fark anlams,z bulunmu tur ($p>0.05$). istatistiksel olarak anlaml, olmasa da yaln,zl,k hissetmeyenlerin yaln,zl,k puan ortalamas, ($X=49,053$), bazen yaln,zl,k hisseden ($X=45,208$) ve her zaman hissedenlerden ($X=47,059$) daha yüksek oldu u saptanm, t,r.

Yalnızlık, yaşlarda önemli bir sosyal sorun olarak ortaya çıkmakta ve ara tirmalar huzurevinde kalan yaşlılar, toplum içinde yaşayan akrabalar, oranla daha fazla yalnızlık duygusuna kapıldıkları, göstermektedir. Aslan (2004) Ankara ilinde yaptığı ara tirmada; yaşlılar, %14.0'ini hayatları, çocuk memnun, %62.0'ini oldukça memnun, %21.0'ini öaz memnun oldu unu, %3.0'ini ise hiç memnun olmad, n, belirtmiştir. Hayatlarından memnun olmayanlar, neden memnun olmadıkları, bakıldı, nda; %42.0'ini yalnız oldukları, belirtmişlerdir. Ara tirma sonuçları, uyumlu olmamakla beraber literatüre bakıldı, nda toplumdaki yaşlılar kendilerini yalnız hissetmektedir. Bilir (2004) tarafından Ankara'da yapılan bir ara tirmada da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Ara tirma kapsamındaki bireylerin yaşlı, a ilkin görüşlerinde; yaşlılar, %49.8'ini yalnız kalmak ekinde algılamışlardır. Yaşlı, kronik hastalıkları görülme insidansını görülme sıklığı, yüksek olması, baskı, artması, yalnızlaşması, neden olabilmektedir. Ara tirmada kronik hastalığın olması, ile olmama durumu arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Yaşlılar yaşlılık döneminde daha sık hastalanmakta, daha fazla kronik hastalık veya sorun ile yaşam zorunda kalmaktadırlar. Bu hastalıklar veya sağlık sorunları, doğal olarak yaşlı, yaşam memnuniyetini ve yaşam kalitesini etkilemektedir. Yaşam memnuniyeti düşük olan yaşlılar kendilerini izole etmekte ve yalnızlaşmaya yönelmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, 70-74 yaş grubunda, erkek, dul olan, iki çocuğu olan, eyle yaşayan ve psikolojik desteğe ihtiyaç duyan yaşlılar, yalnızlık puan ortalaması, daha düşük bulursa da, istatistiksel olarak anlamlı değildir. Yaşam, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, çocuk sayısı, ziyaretçi gelme durumu, birlikte yaşayan kişi sayısı, kronik hastalığa sahip olma ve psikolojik desteğe ihtiyaç duyma yalnızlık durumunu etkilememektedir. Ara tirmamızın daha geniş bir örneklem grubunda yapılması, önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksüllü, N. ve Doğan, S. (2004). Huzurevinde ve evde yaşayan yaşarlarda algılanan sosyal destek etkenleri ile depresyon arasındaki ilişki. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 5, 76-84.
- Aslan, G. (2004). *Değişen Toplumsal Konum Örneği: Yaşlılık*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Barron, C.R., Foxall, M.J., Dollen, K.V., Jones, P.A. and Kelly, A.S. (1994). Marital status, social support and loneliness in visually impaired elderly people. *Journal of Advanced Nursing*, 19: 272-280.
- Bilgili, N., Kiti, Y. ve Ayaz, Y. (2012). Yaşarlarda yalnızlık, uyku kalitesi ve etkileyen faktörlerin incelenmesi, *Turkish Journal of Geriatrics*, 15(1): 81-88.

- Bilir, N. ve Suba , , N.P. (2006). Ya l,l,k sorunlar,. Ed. Ç. Güler ve L. Ak,n *Halk Sa l , , Temel Bilgiler*. Hacettepe Üniversitesi Yay,nlar,, Ankara, (s.1020-1039).
- Bilir, N. (2004). Ya l,l,k ve halk sa l , , çinde: *Ya l,l,k Gerçe i*. Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri Bas,mevi, Ankara. (s.11-28).
- Be tepe, G., Özyürek, P. ve Bayram, F. (2013). *Afyon Huzurevi Ya l,lar,nda Medikososyal Bir Ara t,rma*. <http://www.dicle.edu.tr/> Eri im Tarihi: 05.04.2013.
- Ceyhan, S. (2005). *Kaysar Nuh Naci Yazgan Sa l,k Oca , Bölgesinde Ya ayan 65 ve Üstü Bireylerin Yaln,zl,k Düzeylerinin ncelenmesi*, Erciyes Üniversitesi Sa l,k Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Demir, A. (1989). UCLA yaln,zl,k ölçe inin geçerlik ve güvenirlili i. *Psikoloji Dergisi*, 7(23): 14-18.
- Dereli, F., Koca, B., Demircan, S. ve Tor, N. (2010). Bir huzurevinde kalan ya l,lar,n yaln,zl,k düzeylerinin incelenmesi, *Yeni T,p Dergisi*, 27, 93-97.
- Donaldson, J.M. and Watson, R. (1996). Loneliness in elderly people: An important area for nursing research. *Journal of Advanced Nursing*, 24, 952-959.
- Harris, T., Cook, D.G., Victor, C., Rink, E., Mann, A.H., Shah, S., et al. (2003). Predictors of depressive symptoms in older people-a survey of two general practice populations, *Age Ageing*, 32, 510-518.
- Holmen, K., Ericson, K. and Winbald, B. (2000). Social and emotional loneliness among non demented and demented elderly people. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 31, 177-92.
- çli, T. (2002). Yaln,z ya amak, Ed: Gökçe-Kutsal, Y. *Geriatri 2002 Sempozyumu Bildirileri*, Hacettepe Üniversitesi Geriatrik Bilimler Ara t,rma ve Uygulama Merkezi Yay,n,, Ankara. (s.260-265).
- Khorsid, L., E er, ., Zaybak, A., Yapucu, Ü., Arslan, G. ve Ç,nar, . (2004). Huzurevinde kalan ya l,lar,n yaln,zl,k düzeylerinin incelenmesi, *Türk Geriatri Dergisi*, 7(1):45-55.
- Ünal, G, Bilge, A. (2005). leri ya grubunda yaln,zl,k, depresyon ve kognitif fonksiyonlar,n incelenmesi, *Türk Geriatri Dergisi*, 8, 89-93.
- Velio lu, P. ve Pektakin, Ç. (1991). *Hem irelikte Ki ileraras, li kiler*. Aç,kö retim Fakültesi Yay,n,, Eski ehir.
- Ta kesen, C.G. (2012). *Türkiye de Ya l,l,k ve Eyde Ya l, Bak,m,: Resmi Karar ve Uygulamalar,n Yerinde Tesbiti*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Y,lmazer, A. (2013). Dünyada ve Türkiye’de ya l,larda demografik de i ikler. *Ya l,larda Güncel Sa l,k Sorunlar, ve Bak,m.* (Ed): Alt,ndi M. stanbul T,p Kitabevi. (s.169).